

Prosjektbeskrivelse

På eiendommen Blomlia østre, gnr/bnr 241/4, i Indre Fosen kommune er det seks bestander med den svartelista arten kjempespringfrø. Til sammen er det anslått cirka 75 000 planter på syv dekar. 4-5 dekar har tett bestand og resten spredt bestand. Lokalitetene er registrert i den offentlige databasen Artsobservasjoner.

Spredningsfaren ansees som svært stor fordi lokalitetene ligger i dreneringskanaler med stor mulighet til å spre seg helt ned til fjorden. En kunne i 2017 se at spredningskanalene har ført planten fra hovedfeltet til motsatt side av dyrkajorda via drenssystemet. Herfra renner det vann i en bekk ned til fjorden.

Vi ble først oppmerksom på problemet i 2012 og startet riving på egenhånd allerede da. Da var vi ikke klar over hva det var og hvordan det helst skulle bekjempes. Helsa tilsa også at arbeidet i startet ble så som så. I 2016 og 2017 har Dag Karlsen fra UTiNA as bistått med faglige råd og har jobbet med kartlegging og bekjempelse sammen med oss. Dette som en del av ett prosjekt fra fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Hans bistand har vært av uvurderlig betydning for oss. Progresjonen på bekjempelse blir dokumentert årlig i Artsobservasjoner. Det er brukt cirka 50 timer årlig på bekjempelse, hovedsakelig av oss selv og avløser og med hjelp en til to dager i året av Dag. Avløser har vi betalt fra egne midler. Nå er det mindre midler til bekjempelse på fylkesnivå. Vi er veldig glad for muligheten til å søke om støtte til bekjempelse av gjennom SMIL-midlene. Vi regner med å måtte gjøre det meste av arbeidet selv og med hjelp av avløser. Dag vil også bistå ut fra midlene han har tilgjengelig og med veiledning og registrering.

13.1.3 Kjempespringfrø

Impatiens glandulifera

Kjempespringfrø forvillet i landskapet ved Gluggbekken, ved bekken sitt utløp til Stjørdalselva i Stjørdal kommune i august 2012. Foto: Paul Harald Pedersen

Kjempespringfrø *Impatiens glandulifera* er en ettårig og storvokst art. Den kan danne svært tette bestander som skygger ut og fortrenger stedegne arter. Den vokser gjerne på fuktig mark, langs vassdrag eller øverst i tangvollbeltet. Den har spinkle røtter og binder jorda dårlig. Langs elver og bekker fører dette til at jorda lettere blir utsatt for erosjon. Størrelsen på populasjonene kan variere mye fra år til år. Effekten av arten kan derfor også variere.

Status

Risikovurdering 2012: Svært høy økologisk risiko (SE).

Utseende

Kjempespringfrø er en ettårig hurtigvoksende plante som oftest er ca. 1,5 m høy, men er rapportert til 3 m. Den har saftig stengel, er storvokst og iøynefallende. De mørkegrønne og tykke bladene er sagtannete med kjertler ved basis og er festet motsatt eller tre i krans oppover stengelen. Den har store blomster (ca. 3 cm lange) er rosa, lilla eller hvite. Kjempespringfrø tilhører springfrøfamilien *Balsaminaceae*.

De to hjemmehørende springfrøartene vi har i Norge er begge gulblomstrete og mindre av vekst enn kjempespringfrø.

Kartlagte kjempespringfrølokaliteter i Nord-Trøndelag i 2012 - 2015

Det er kartlagt totalt 256 lokaliteter av kjempespringfrø i Nord-Trøndelag i perioden 2012 – 2015. Lokalitetenes geografiske fordeling og lokalisering i Nord-Trøndelag går fram av kartet i figur 5. Hoveddelen av lokalitetene, dvs. 217 stk. (85 %) ble kartlagt gjennom prosjektet «Fylkesmannen i Nord-Trøndelag – Fremmede arter». Denne kartleggingen ble gjennomført i regi av samarbeidsprosjektet mellom fylkesmannen i Nord-Trøndelag, miljøvernavdelingen og Statens vegvesen «Fremmede skadelige arter langs E6, E14 og fylkesvegene i Nord-Trøndelag».

Figur 5. Kartlagte lokaliteter av kjempespringfrø i Nord-Trøndelag perioden 2012 -2015.
Kilde: artskart.artsdatabanken.no

Utbredelse og bestandsstatus

Kjempespringfrø kommer fra vestlige deler av Himalaya, hvor den vokser på høyder fra 1800 til 4000 moh. Den ble i 1839 tatt inn som prydblant til England. Arten har hovedsakelig spredd seg fra hager. Funn ved møller kan skyldes forurensning med importert korn og annet innført plantemateriale. Kjempespringfrø kan imidlertid også

være forvillet fra tilsiktede utplantinger som honningplante. I Norge er den nå forvillet til samtlige fylker unntatt Finnmark. Kjempespringfrø er mest utbredt i kyststrøkene særlig i Møre og Romsdal og rundt Trondheimsfjorden og hovedsakelig i lavlandet.

Første funn som forvillet i Norge er dokumentert fra 1940 i Notodden i Telemark. Etter dette har arten økt betydelig i omfang og stadig etablert seg i nye områder.

Spredningspotensiale

Kjempespringfrø sprer seg raskt med frø som kan slynges opptil 6-7 m ut fra morplanten. Frøene spres over lengre distanser i vann, langs bekker, elver og grøfter. Spredning via maur er også kjent. Frø spres dessuten gjennom transport av jordmasser eller hageavfall. Frøene fra kjempespringfrø overlever ikke lengre enn ca. ett år.

Kjempespringfrø har en god evne til regenerasjon. Dersom den klippes ned vil nye skudd og greiner med blomster kunne utvikles.

Arten tåler ikke tørke, men er skyggetolerant. Kjempespringfrø trives best på fuktig og næringsrik mark.

Metode for bekjempelse av kjempespringfrø

Det anbefales mekanisk behandling ved lusing og slått. Den bekjempes første gang før blomstringsperioden, fra midten av juni, og gjentas hver 3. uke. Små bestander kan lukes, mens større og tettere bestander kan slås så langt ned mot bakken som mulig, slik at småplanter også fjernes. Dersom plantene står nært vann, bør ikke slått materialet bli liggende fuktig. Dette for å forhindre at veksten og frømodningen fortsetter. Tildekking av bakken kan også hindre spiring av nye planter. Unngå flytting av jord med kjempespringfrø da arten lett vil kunne spres gjennom slik aktivitet.